

Neurologisk Habilitering/Rehabilitering efter Dr. Castillo Morales´ koncept.

Af ergoterapeut og Castillo Morales-terapeut Inge Krügermeier

Den argentinske speciallæge i Neurologisk Habilitering/Rehabilitering, Dr. Rodolfo Castillo Morales, har udviklet det helhedsorienterede og effektive behandlingskoncept: ”Neuromotorisk Udviklingsterapi og Orofacial Regulationsterapi”, der består af undersøgelse og behandling af børn og voksne med medførte eller erhvervede neurologiske skader, der grundet tonusforstyrrelser har massive vanskeligheder med at opretholde de basale livsfunktioner. Dette drejer sig om spise- og drikke-funktion, postural motorisk kontrol, udførelse af selektive bevægelser samt kommunikation.

I 2005 bliver der afholdt et kursus i Danmark med Castillo Morales.

Castillo Morales behandlingskonceptet er udbredt og anvendes med succes i store dele af verden, men det er først i 1997, at det er introduceret herhjemme. I denne forbindelse blev der afdækket et stort behov for at oprette tværfaglige teams med kompetence og uddannelse inden for denne behandlingsform, idet konceptet bygger på et solidt helhedsorienteret grundlag, som adskiller sig fra de eksisterende behandlingsformer, der aktuelt anvendes inden for rehabiliteringsområdet.

Konceptets værdigrundlag er i høj grad i overensstemmelse med WHO´s hovedmålsætning mht. habilitering, idet Dr. Castillo Morales´ definition på det overordnede mål er ***at styrke og udvikle de potentialer og færdigheder, en person med handicap har, for derved at opnå størst mulig selvstændighed og livskvalitet.***

Konceptet tager udgangspunkt i, at det overordnede mål kun kan indfries gennem en helhedsbaseret, koordineret og samlet, tværfaglig indsats. Dvs. at der eksisterer en relevans for de faggrupper, der er i berøring med børn og voksne med neurologiske skader, og herunder hører primært talepædagoger, fysioterapeuter, læger i pædiatri, neurologi og ortopædkirurgi, tandlæger, bandagister og ergoterapeuter.

(Af lethedshensyn benævnes personen med funktionsnedsættelse i det følgende som barnet, selv om konceptet principielt retter sig mod både børn og voksne)

Grundtankerne bag konceptet udspringer af Castillo Morales´ tilknytning til den oprindelige latinamerikanske befolknings liv, levevilkår, verdensopfattelse og menneskesyn, hvorigennem han erfarede, at mennesket udvikler sig inden for sit eget miljø, sin egen kultur og sin egen familiære baggrund.

Konceptet bygger således på det menneskesyn, at der bag det synlige handicap er en unik personlighed, og at det er i mødet med denne unikke person, at der skabes mulighed for udvikling, oplevelse af egne ressourcer samt grundlag for at indgå som en integreret del af det miljø, den kultur og de sociale sammenhænge, der udgør rammen for det enkelte menneske med funktionsnedsættelse.

Grundelementerne i konceptet består i sin helhed af filosofiske, antropologiske, neurofysiologiske, funktionelt anatomiske samt pædagogiske faktorer, der tilsammen beskriver mennesket som en

funktionel, dynamisk helhed, hvor der lægges vægt på sammenhængen mellem krop, psyke og sanser.

Barnet som arbejdsgiver

Den reelle arbejdsgiver er ifølge konceptet barnet, som derfor altid har den centrale rolle i behandlingen. Det er gennem respekten for barnet og dets signaler, at der i første omgang gives anvisninger for, hvordan indsatsen skal tilrettelægges. Dette foregår gennem den kommunikationsform, som barnet mestrer, hvor barnet skal give sin accept til at indgå et samarbejde, inden undersøgelse eller behandling indledes. Respekteres dette ikke, vil det altid resultere i et overgreb, som er kontraindiceret ifølge konceptet. Det er terapeutens opgave at observere, vente på svar og følge barnets anvisninger.

At barnet altid betragtes som en ligeværdig samarbejdspartner medfører, at barnet bliver bevidst om egen værdi samt opnår lyst og motivation til at indgå i det aktive og udviklende samspil. Bevidstheden om egen formåen er vejen til at blive selvhjulpne.

Udover barnet er de primære samarbejdspartnere forældrene, fordi de er de personer, der er tættest på barnet og derfor udgør den største og mest kontinuerlige ressource. Dette potentiale udnyttes optimalt i konceptet, idet forældrene også indgår som ligeværdige samarbejdspartnere til de professionelle behandlere.

Det tværfaglige teams opgave er at stille den præcise funktionelle diagnose, der afdækker barnets neurologiske udviklingstrin og dets fysiske, psykiske, sociale, kulturelle og kommunikative ressourcer, og herudfra opstilles et målrettet behandlingsprogram afstemt efter barnets og familiens samlede behov.

Fokus bliver således rettet mod ressourcer og muligheder frem for problemer og begrænsninger.

For forældrene betyder dette, at de gennem enkle teknikker får et redskab til at stimulere, støtte og styrke barnet på en integreret måde i hele familiens liv og daglige aktiviteter.

For de professionelle betyder det, at alle arbejder ud fra de samme grundprincipper og fælles aftalte målsætninger, hvorved den samlede faglighed udnyttes optimalt, hvilket sikrer en koordineret, kvalitativ og helhedsbaseret behandlingsindsats.

Således arbejder alle, der er i berøring med barnet, altså efter den samme grundlæggende teknik, hvor behandlingen ikke kun består i specifikke tidsbegrænsede træningsøvelser, men derimod i et skræddersyet behandlingsprogram, der er afpasset hele familiens samlede ressourcer og behov, og som anvendes i *alle* daglige aktiviteter som en integreret del af barnets sociale liv.

Selve konceptet

Selve konceptet kan opdeles i tre områder, der omfatter neuromotorisk kropsterapi, orofacial regulationsterapi samt anvendelse af palatina-plader.

A. Neuromotorisk kropsterapi

Anvendes til personer med afvigelser i den neurologiske, sensoriske og psykiske udvikling; herunder børn med hypotoni, multihandicaps, cerebral parese samt post-coma-patienter

B. Orofacial regulationsterapi

Anvendes til personer med central og/eller perifær patologi inden for det orofaciale kompleks; dette sker udelukkende i forbindelse med neuromotorisk kropsterapi, der altid anvendes indledningsvis

C. Anvendelse af palatina-plader

Orofacial regulation omfatter manuel terapi understøttet af palatina-plader (ganeplader) og anvendes ved præcise indikationer og med definerede mål – altid sammen med neuromotorisk kropsterapi og orofacial regulationsterapi

Der tages udgangspunkt i, at kroppen er et dynamisk samvirkende system, hvor en ubalance ét sted i kroppen forplanter sig og medfører en tilsvarende kompensation et andet sted, idet organismen altid søger at opnå balance og ligevægt. Eksempelvis vil et bagudklippet bækkens medføre kyfose i rygsøjlen, reklination af nakken og fremskydning af underkæben i et forsøg på at opnå mundlukke. Ubehandlet vil en sådan kompensation kunne medføre fiksationer og på sigt fejlstillinger, som kan være belastende og/eller truende for opretholdelsen af de basale livsfunktioner.

Via den neuro-motoriske kropsterapi stimuleres de diagonale muskelkæder gennem manuelle teknikker med vibration som forberedelse og bearbejdelse før der stilles krav om funktion i asymmetriske bevægelsesmønstre, der er grundlaget for aktive, viljebestemte bevægelser.

Netop de asymmetriske bevægelser er grundlaget for at kunne foretage stillingskift, manipulere med genstande og udføre laterale tyggebevægelser.

Ved den orofaciale regulationsterapi sker der en forberedelse og bearbejdning af den mimiske muskulatur og oralmotorikken. Også ved denne behandling anvendes vibration og stimulering af de motoriske zoner, hvor det drejer sig om at skabe en neurologisk baning, så sensibilitet og muskeltonus afstemmes adækvat. Behandlingen ligger uden for tidspunkter for spisning, idet spisning er en social samværsform, der er værdifuld for barnets integration. Derimod er det de naturlige bevægelsesmønstre, som alle mennesker anvender, der faciliteres under spisningen.

Ved anvendelsen af palatina-plader stimuleres tungens funktion, så dennes leje og funktionsmuligheder normaliseres. Dette er en specifik tandlægeopgave og anvendes i særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt udelukkende at korrigere gennem manuelle teknikker.

Castillo Morales til Danmark

Det min erfaring, at arbejdet med både voksne og børn med svære neurologiske problematikker er blevet lettere for alle parter, idet konceptet er yderst anvendeligt, og der hurtigt ses en synlig effekt, idet de vigtigste indsatsområder prioriteres og evalueres løbende i samråd med forældrene og de øvrige personer omkring barnet.

Interessen for dette koncept er derfor meget stor både blandt professionelle, patienter og pårørende. For at få konceptet implementeret herhjemme og dække behovet for en faglig opkvalificering

indenfor habilitering og rehabilitering, tog tandlæge Pia Svendsen, formand for Nordisk forening for Funktionshæmning og Oral Helse, ergoterapeut/FOTT-terapeut Jim Jensen og kursuskoordinator Claus Ehrenreich, Center for hjerneskade på Kolonien Filadelfia samt undertegnede initiativ til, at det første 6-ugers grundkursus i konceptet, blev afholdt i Danmark i 2003 med Dr. Castillo Morales og 2 medarbejdere fra hans stab i Argentina, som undervisere. 34 kursister (1 læge, 5 tandlæger, 5 talepædagoger, 9 fysioterapeuter og 14 ergoterapeuter) blev her certificerede Castillo Morales terapeuter. Da interessen for konceptet og efterspørgslen efter Castillo Morales -terapeuter siden annonceringen af det første grundkursus har været stadig stigende, har Association Castillo Morales – Danmark indgået et samarbejde med CVU-Sjælland, om at udbyde endnu et grundkursus i konceptet i 2005. Blandt de 34 kursister, der max. kan deltage på kurset vil de 22 tværfaglige kursusansøgere, der har stået på venteliste siden 2003 få chancen for endelig at blive certificerede Castillo Morales – terapeuter.

Dr. Castillo Morales.

- født 1940 i Argentina
- uddannet læge fra universitetet i Buenos Aires
- speciallæge i rehabilitering fra universitetet i Madrid, Spanien
- 1971 grundlægger af den neurologiske rehabiliteringsklinik "*Fundacion Rayo de Sol Instituto Modelo de Reeducation y Rehabilitation Neurologica*", Cordoba i Argentina
- tilknyttes 1976 som forsker, undersøgende og behandlende læge samt underviser ved det medicinske fakultet på universitetshospitalet i München
- siden 1979 afholdt kurser i konceptet
- 1991 forfatter til bogen "*Orofascial Regulationsterapi*" (oversat til svensk i 1998 på forlaget Studentertiliteratur, Lund, ISBN 91-44-00438-5)
- 1997 afholdt introduktion til konceptet på Panum Institutet i København samt workshops med demonstration af undersøgelse, opstilling af behandlingsprogram samt udførelse af behandlingen.
- i feb./aug. 2003 afholdt det første grundkursus i konceptet i Danmark på Kolonien Filadelfia i Dianalund
- d. 25.aug. 2003 foredragsholder i Odense på "Konference med Dr. Castillo Morales om Neurologisk rehabilitering" arrangeret af Videnscenter for Hjerneskade
- i feb./aug. 2005 afholdt det andet grundkursus i konceptet i Danmark på

CVU-Sjællands kursuscenter

Ankerhus seminarium i Sorø

I august 2003 blev Association Castillo Morales (ACM) stiftet. Den danske sammenslutning af Castillo Morales terapeuter arbejder udfra samme retningslinier som den argentinske og tyske association med det mål at udbrede information om konceptet, beskytte det, formidle kontakt til praktiserende Castillo Morales terapeuter, tilrettelægge nye grundkurser, opfølgingskurser ect. og på sigt sikre uddannelse af danske undervisere i konceptet.

Bestyrelsesmedlemmer i Association Castillo Morales er:

Ergoterapeut Inge Krügermeier, Holbæk ingekrugermeier@hotmail.com

Ergoterapeut Dorthe Schjerbeck, København dorthe@schjerbeck.dk

Fysioterapeut Dorthe Toft Petersen, Slagelse dorthe@hashoj-net.dk

Ergoterapeut Stine Benedicte Nielsen, København stine_benedicte@yahoo.dk

Ergoterapeut Lisbeth Sørup, København LisbethSH@hotmail.com

Tandlæge Dorthe Diederichsen, Greve ddi@mail.dk

Talepædagog Nina Paulsen, København Nina-brian@mail.dk

Information om Castillo Morales Koncept :

www.CastilloMorales.dk:

www.rcmorales.com

www.castillomoralesvereinigung.de

www.abcmorales.com.br

De faktiske data i denne artikel er opdateret i oktober 06.

Artiklen har været bragt i følgende fagblade:

Ergoterapeuten, nr. 12, juli 2002

NFH Bulletin 2002, nr. 2 "Nordisk förening för funktionshinder och oral hälsa" (Fælles fagblad for tandlæger i Skandinavien)

Dansk Audiologopædi, nr. 3, 38. årgang, okt. 2002